

LONDON EDITION

LONDON SATURDAY, JUNE 1 1946

С У Ж И Н И Ц И

61

Abendblatt

Basler Nachrichten
Finanz- und Handelsblatt
Städtisches Organ der Stadt Basel

JOURNAL DE GENÈVE
NATIONAL POLITIQUE ET LITTÉRAIRE
FONDÉ EN 1820

ПРО

RES PUBLICA
ETUDES ET CHRONIQUES
DE POLITIQUE INTERNATIONALE

Neue Zeit
Sozialistische Partei Steiermark

У К Р А І Н Ї

ŻYCIE WARSZAWY
PISMO GODZIENNE

Nr 135 (564)

Warszawa, Piątek, 17 maj 1946 r.

Rek III

TRZEWA OCENA

Konferencja Wielkiej Czwórki odroczone

50 milionów ton węgla
dają 102 rocznie
kopalnie polskie

Wznowienie obrad 15 ozerwca

Перемога західних держав над німецько-гітлерівським імперіалізмом, добута в важких змаганнях шостирічної війни, не принесла сподіваних успіхів, не поклала трівких підвалин для світового мира.

Вправді, пройшов уже рік, як з великої арени війни зійшли „головні артисти“, полишаючи „меншим“ докінчувати за лаштунками дрібні ролі, але загал глядачів, як і з побідників, так і з побіджених уперто домагається кінцевого акту. Не помагають ні засідання Організації Об'єднаних Народів, ні тим паче всякі з'їзди, наради й т. зв. „Мирові Конференції“.

Світ, хоча втомлений страхіттями недавньої війни, домагається її знову.

Політичний горизонт, замість прояснюватися, затемнюється все більше, куди гірше, як перед сьоми роками. А ситуація західних побідників являється гіршою, як у 1941 році. Про положення інших малих держав, чи народів не доводиться й говорити.

У 1941 році, перед вибухом війни Німеччини з ССРСР., Англія, віддавши часово на поталу гітлерівським полчищам західню, південну і середню Європу, розважно приготувлялася до рішальної розправи з ворогом, а пок. президент Рузвельт, калькулював і розчислював повне озброєння Америки на літо 1942 року.

Сьогодні західня Європа звільнена, але цілий Схід, південна Європа й половина середньої „звільнені“ новим імперіалізмом, творять східний блок. Грізне положення на Балканах, в Азербайджані, на Далекому Сході, зміцнюване танками й літаками (Made in USA — дарунок для союзника проти німців на підставі „ленд-лізу“), загрожує безпосередньо пануванню Англії на Середземному Морі, в Єгипті й Індіях, а теж у Китаю.

Зпову ж Америка в своїй пресі не притаює побоювань, що „на випадок війни можна дуже легко зайняти Аляску, Канаду й т. д.“ До того ж посилена діяльність Комінтерну в цілому світі, що всердила навіть „холоднокровного“ Бевіна, хвиля страйків в Америці, марево голоду в цілому світі, неспокої в Японії, невдачі політичних мужів, закиди, що від них треба обганятися на Раді ООН, мільйони „ДП“, все це є зайвим тягарем, що утруднює і так важке положення побідників із заходу.

Інші самостійні держави, як Франція, Італія і др., що окупили своєю незалежністю великанськими жертвами в людях і майні, переносять інфекційну хворобу зі сходу всередині своїх організмів. Останні,

т. зв. „визволені й самостійні“ держави можуть тільки мовчати й притакувати, або бити поклони.

Не дивно отже, що мир, який рік тому досягнули західні демократичні потуги, від першого дня мав у собі зародок смерті. Нещодавня війна зайвий раз показала, що виграють не танки й бомбардувальники, але прогресивні ідеї й кличі, в ім'я яких провадиться ту війну. Аліанти, намагаючись за всяку ціну знищити імперіялістичні зазіхання одного ворога, що загрожував людству, знехтували своїми найпримітивнішими засадами демократії, і в висліді кинули половину Європи й Азії на поталу найбільш жорстокої реакції і поневолення, яку знає людство.

Тому й не дивним стає, що обманений світ понад голови й всупереч планам дипломатів і політиків тужить за новою війною, сподіючись, що тільки вона зможе повернути давні демократичні вольності, знищуючи тиранію і всякі тоталітарні режими.

Не дивним, що вся вільна світова преса шукає способів і рятунку перед загрозою, яка грозить світові, щільно нутує завважені всякі спроби змінити існуючий лад.

Не могла уйти її уваги й вперта і послідовна боротьба, яку вів і веде далі український нарід, змагаючись за життя своє і всіх поневолених народів.

Без союзників, без помочі, зданий виключно на власні сили, обороняючись не тільки від знищення, але й від наклепів й опльовувань перед цілим культурним світом, український нарід кинув визов двом найгрізнішим наїздникам: гітлерівській Німеччині й сталінській Москві й повів з ними нещадну боротьбу, вказуючи цілому світові шлях, що веде до справжнього мира.

Прогресивні кличі, що їх видвигнув український визвольницький рух, який прямує не до поневолення других і грабежі їх землі, але в началі своєї боротьби поставив свободу поневолених народів і всіх невірних людей, є занорукою, що світ можна перебудувати тільки тим шляхом.

Вступаючи в боротьбу з найчорнішою реакцією наших часів, український нарід доказує, що світовий мир вирішується не задля деяких особистих добутків, але для досягнення найсвятіших ідеалів людства.

Тому його боротьба за волю, невпинні змагання з тоталітарним режимом найбільшого імперіяліста, що хоче знищити цілий світ, героїські подвиги його збройної руки, Української Повстанської Армії (УПА), його незламний провід, революційно-визвольний Уряд — Українська Головна Визвольна Рада — находять подив і зацікавлення в цілому вільному світі.

Україна, носій передових кличів людства й справжньої демократії, знову виходить на міжнародню арену. Світ, знаючи, що прийде до останньої розгри між поступом, а реакцією, між волею, а поневоленням, слідкує все більше з увагою за подіями, які відбуваються на Сході Європи.

Доказом хай послужить наш малий вибір статей і звітів з західньо-європейської й американської преси, що продовж місяців сквапливо нутує всякі вістки про Україну, її змагання і боротьбу.

Вправді, улягаючи сильній ворожій пропаганді й незвикла до мистецько-облудних клевет і фальшу свого „союзника“, європейська преса, навіть така об'єктивна, як англо-саська, не розбірається деколи як слід у всіх українських питаннях, повторює ворожі слова, окреслює героїчні змагання УПА, як бандитські вчинки. Та всетаки є переконана, що справа мається інакше, що Україна це плацдарм, на якому розіграється вирішний мент майбутнього справжнього миру на засадах рівності й волі всіх народів і всіх людей.

У своєму виборі ми стараємося подавати вірні переклади чужої преси, а оцінку й критичні завваги полишаємо нашим читачам.

* * *

Швейцарський нац. політично-літературний журнал, що від 1826 року появляється в Женеві в французькій мові „Журналь де Женев“ у своєму 32-му числі від 7 лютого 1946 року, приносить на першій сторінці статтю Арманда Гаспара п. н. „Новий Резістанс.“

„Якщо б хтось хотів доказувати, що ворожнечі в Європі зникли з днем 8 травня минулого року, то з того ще не виходить, що саме в Європі запанував повний мир. Певним елементам, які за довго жили нелегальним життям, тяжко повернутися на праву дорогу. А ті, що їх війна кинула в табор вийнятих з-під закону, часто проти своєї власної волі, мають тільки одну можливість продовжувати своє життя, а саме, далі користуючись насиллям.

Межи цими „десперадос“ находяться люди кожньої національності але банди, які ще сьогодні творять підпільні рухи континенту, є — загально беручи — продовженням давніх місцевих опірних рухів. Після того, як вони повстали в часі німецької займанщини, щоби поборювати окупанта, показалося, що їхнє завдання не скінчилося враз із упадком Райху. І коли їхня боротьба в кряях, що є під впливом Москви, прибрала протисоветський характер, в інших державах, яких уряди є ворожі кремлівським впливам, повстали нові рухи, що групуються довкруги скрайньої лівиці.

Є отже в Польщі, в Галичині, на Волині й ген аж до підніжжя Карпат національні українські й польські банди, які завдають чимало клопотів советським генералам, як теж володарям Варшави. Алярмуючий тон останньої промови Міколайчика й нещодавньо подана заява польського міністра закордонних справ, є для цього доказами.

Частина цих повстанців, які називаються „Бандерівці“ (від імені їхнього першого основника), творить УПА, або Українську Повстан-

ську Армію, яка зараз боролася з німцями, з поляками — що їх вона не вище цінила від німців — врешті з москалями. Літом 1943 року ця Організація підчинилася одному Екзекутивному Проводові, а саме Найвищій Визвольній Раді (У.Г.В.Р.), якій поручено управу більше або менше окресленої території, в якій діють повстанці . . .“

* * *

Відхиляючи рубець „залізної завіси“, розкриваючи нищівну політику Москви виголодження українців, „Спектейтер“ від 15. 3. 46 в статті „Світовий запас харчів“ закидає російській політиці, що, прохарчовуючи свою окупаційну армію в Європі коштом населення, вона знаходить можливість заключити контракт з Францією про постачання останній 500000 тон українського збіжжя.

Цю тему заторкує теж: „Івнінг Стандарт“ від 3. 4. 46 в статті лейбористського посла до парламенту Моріса Едельмана під наголовком „Веніяміне, пам'ятай про Носифа“ — розглядає упадок продукції збіжжя в Європі, м. ін. і на Україні. Німці не хотіли скасувати колхозної системи, думаючи, що вона принесе їм більше зиску, але „вони багато зискали би політично якщо б були привернули на Україні передреволюційну селянську систему землевласності“ — систему дрібної приватної господарки. Найбільші втрати поніс советський „союз“ якраз на Україні в 1943—44 рр. яка втратила дуже багато худоби, коней, тракторів і тракторних станцій. Очевидно, мало обізнаний, з методами російсько-большевицької політики на Україні, автор твердить, що факт висилки 500000 тон збіжжя росіянами до Франції (з України), свідчить, що „висіди весняних засівів на Україні були добрі“. Факт висилки українського збіжжя до Франції свідчить про що інше: це політичний жест Кремля, щоб здобути престиж поміж обдурюваною комуністами французькою людністю. Що для цієї цілі Москва обдерла з останнього українського селянина, це не підлягає сумніву. Мабуть про це трошки догадується і сам автор, бо завважує, що це не доказує, що жнива на Україні в 1946 і 47 рр. зможуть дати експортну надвижку. Далі сам автор пригадує, що советська Росія і в 1933 році, в році голоду на Україні, теж вивозила багато збіжжя, щоб дістати, валюту. Конклюдія автора: що по воєнних деваस्ताціях на Україні, Європа ледви чи може сподіватися великої кількості збіжжя з ССРСР. Запобігти лихові на думку автора можна дальшою механізацією хліборобства на Україні, як також в Угорщині і Румунії, посиленням системи тракторизації . . . ! (?)

Скорше чи пізніше ці кріпаки повстануть проти ярма. Без свободної праці в свободній державі ніяка „проспериті“ в Європі неможлива.

„Івнінг Сітісен“ (3. 4. 1946) подає цю саму статтю цього ж автора.

„Ноттінгем Гардієн“ від 23. 3. 1946 в статті: „Чого хоче Росія — Безпеки, Нафти, Війни?“ — накреслює політику московської експанзії зі сторони Білого, Чорного, Каспійського моря і Арктичного та Тихого океанів. Політика Росії є політикою перманентної революції і ослаблення держав що стоять на дорозі її експанзії. Про Україну в цій статті малий уступ: під час війни з огляду на експонованість української території, українська індустрія в великій частині була перенесена за Урал. Автор уважає, що великою наївністю було б думати, що Москва поверне її назад на Україну.

„Івнінг Телеграм“ з Торонто від 9. 2. 46 в статті професора Вотсона Кирконела*) „Українська Агонія“**), оповідає про трагедію українських біженців. Стаття тримана в різко негативному тоні супроти Росії: автор пише про „советське пекло“ і про „сталінську тиранію“, про ганьбу, яка спадає на Європу за толерування терористичної політики цієї тиранії, що її жертвою падають мільйони українців.

А „Патріот“ від 28. 3. 46 займається в статті „Советські табори праці“ трагічною долею втікачів в Європі, які не хочуть повертатися до советського „раю“, і переповідає зміст книги Давіда Даліна — „Табори праці в ССРСР“, виданої пресою Яльського університету. Книга оповідає про страхіття большевицьких таборів і жахливе життя їх мешканців. Часопис обурюється, що західні держави підтримують зносини з ССРСР, якого рекорд в мордуванні людей „кричить до неба про помсту“.

Про те, що в „самостійній“ УССР господарює Москва згадує „Дейлі Мейл“ (8. 4. 46), подаючи що Росія уступила Чехії місто Лекарт на границі Словаччини і Карпатської України, що відійшло було до цієї останньої в червні м. р.

Знову ж „Тайм енд Тайд“ від 6. 4. 46 в замітці „Балканський огляд“ оповідає про переселення українських селян на Угорщину.

Джордж Орвел у статті „Загранична політика“, що появилася в „Трібюн“, від 5. 4. 46, розглядає на основі книги ру-

*) П. Вотсон Кирконел, шкотський канадієць, народився 1895 року в Порт Гоупе, Онтаріо. Студіював на університетах „Королевої“ в Кінгстоні й в Оксфордї. Сьогодні є професором англійської мови в Мік-Мастер — університеті в Гамілтон. Він є автором тридцяти друкованих праць, з яких більше як половина є посвячена питанню спільного порозуміння рас.

У 1942 році дістав проф. Кирконел золоту медалю „Lorne Pierce“ Королівського Товариства Канади за визначну співпрацю над канадійською літературою. Теж має багато відзначень різних наукових товариств чужих держав.

Накладом Канадійського Українського Комітету вийшла друком його брошура: „Українська Агонія.“ Крім того: „Наші українські льоялісти,“ „Українці Канади й війна“ і др.

**) Ця стаття Проф. Кирконела вийшла теж особною відбиткою накладом Канадійського Українського Комітету, Вінніпег.

мунського політика Гафенка, що був в 1940 р. румунським послом в Москві, — причини розриву Німеччини з Росією в літі 1941 р.

„Гітлерові для перемоги над Англією, треба було забезпечитися сирівцями. Їх він міг дістати тільки на Україні. Він невірив, що Росія дотримає до кінця умов пакту зі серпня 1939 р. і тому рішив захопити збройно Україну.

Щодо теперішнього стану, газета завважує, що є два виходи з ситуації: або інтернаціональна кооперація, яка вимагає відповідно прихильного трактування менших держав, або завоювання Європи одною державою. Тому, що перший вихід напевно не буде зроблений, а другий стрічає сильний опір, то найбільш правдоподібно, що ми йдемо на зустріч новій масакрі.“

* * *

Ліквідація Москвою греко-католицької церкви на західних землях України й т. зв. „добровільне об'єднання з руською православною церквою“ нашла широкий відгомін у цілому західньому світі. Англійська католицька й світська преса містять багато вісток про правдивий стан цього „навертання“.

„Істерн Дейли Прес“ (18. 3. 46) в статті „Не нове“ доносить про „Послання так званого собору західньо-української церкви до Сталіна“ в справі її „приєднання“ до московської церкви. Часопис звертає увагу на терористичну акцію Москви проти греко-кат. українського духовенства, яка попередила оте „приєднання“. Православна церква є, як слов'янофільство і панславизм, лише знаряд російської політики експанзії“, — кінчить автор.

„Манчестер Гардієн“ (19. 3. 46) в статті „Українська церква“ (допис з Риму) переказує зміст заяви Конгрегації Орієнтальної Церкви в справі московської акції проти греко-кат. церкви Галичини. Заява вказує на арешти наших єпископів і взагалі на гнет уніятської української церкви під московським пануванням.

„Юніверс“ (15. 3. 46) в статті „Смерть за лінією Керзона“ переказує інтерв'ю, udzielене кардиналом Тіссераном в Римі газетним кореспондентам про переслідування українських католиків Москвою: про арешти священників і єпископів, замкнення всіх установ оо. Василіянів, шкіл, друкарень і церков, далі про варварську насильну репатріацію українських втікачів до ССРСР. Кардинал в гострих словах нап'ятував цю політику Москви.

„Кетолик Геральд“ (20. 3. 46) в статті „Греко-католики в Америці“ переповідає пастирський лист В. Ладика, голови української греко-кат. церкви в Канаді, який осуджує насильницький акт Москви проти нашої церкви в Галичині. Стаття подає також дані і факти про стан посідання і положення української греко-кат. церкви в Америці.

„Кетолик Геральд“ від (22. 3. 46) в статті „Москва задумує інсценізувати велику релігійну містифікацію“,

описує знаний перебіг цілої інсценізованої Кремлем трагікомедії „навернення“ українських уніятів на російське православ'я, з „ініціативною групою“ Костельника, зі самозванчим собором, з масовими арештами священників і єпископів греко-кат. церкви і проч Часопис робить увагу, що задум Сталіна знищити уніятську церкву не вдасться, бо, поминаючи край, за багато вірних цієї церкви всеж таки опинилося на щастя поза кордонами червоного царату.

Багато уваги присвячує церковним українським справам „Кетолик Таймс“ (22. 3. 46) що в статті „Як Ризький мир діткнув католицизм“ підкреслює, що шість мільйонів католиків, які по Ризькому миру лишилися поза границями Росії, тепер опинилися по тамтой бік залізної завіси. Те що називають „визволенням“ західних українців не є ніщо інше, як віддання їх під тиранію Кремля. Доказ, як хочуть іти під ту тиранію „визволені“ українці, є їхні масові самогубства при спробах їх насильної репатріації.

Той же часопис в статті „Москва твердить, що уніяти „відділилися від Риму““ відкриває цілу облуду московської версії „навернення уніятів“. „Арештовані єпископи, замучені священники, зрабовані церкви“ — ось якими шляхами йшла московська акція „возсоєднення“ уніятів у Галичині, а в ряді заміток виступає проти насильного „навернення“ українських уніятів. Часопис обвинувачує московського патріярха за те, що став „знаряддям пропаганди й переслідування в руках Кремля“. Теж дивується, чому „це переслідування (уніятів) не викликає жодного зацікавлення в пресі, яка однак, зробила сенсацію з уваг ген. Моргана про екссодус жидів“.

„Черч Таймс“ (21. 3. 46) в статті „Криза християнства“ розглядає насильне навернення українських уніятів, як етап політичної експанзії Росії на Захід, при чому, як вже часто в історії бувало, церква стала знаряддям у руках советської влади. Далі автор говорить про спеціальне завдання англіканської церкви в цій кризі яку переходить християнство.

„Ленкашір Дейлі Пост“ (20. 3. 46) в замітці про „Події на континенті“ згадує про переслідування Кремлем українських уніятів в Галичині і пише: „гуманітаризм тих, які завзято протестували проти переслідування жидів Гітлером, і знаючи факти, затримують мовчанку про переслідування східних католиків Сталіном, є більш ніж дивним“.

„Кетолик Геральд“ (29. 3. 46) в статті „Остання надія Європи“ пише, що так як світ потребує морального, політичного культурного і соціального провідництва Британії, так потребує він духового й морального імпульсів католицизму. Цей останній був та скеля, на яку спиралися німецькі католики проти Гітлера, „на яку спираються і досі в своїм опорі большевизмові мученики Югославії та України“.

„Кетолик Таймс“ (29. 3. 46) в статті „Доля уніятів“ займається папською енциклікою „Омнес Орієнталес Еклезіас“. Ча-

Si l'on a pu prétendre que, depuis le 8 mai écoulé, les hostilités ont cessé en Europe, cela ne revient pas à dire qu'en Europe la paix est complètement rétablie. Pour avoir trop longtemps vécu dans l'illégalité, certains éléments ne laissent pas d'éprouver quelque peine à retrouver le chemin de la légalité. Et ceux-là que la guerre a jetés dans le camp des hors-la-loi, souvent bien malgré eux, n'ont pour vivre qu'un seul parti: continuer à faire le coup de feu.

Parmi ces « desperados » se trouvent des hommes appartenant à toutes les nationalités, qui ont servi, avec plus ou moins d'enthousiasme, dans l'armée des vaincus; il s'y trouve aussi des déserteurs russes de plus fraîche date. Mais les bandes qui tiennent encore le maquis sur le continent sont plus généralement soit émanation d'anciens mouvements locaux de la résistance, formés au temps de l'occupation allemande pour la combattre, leur tâche n'a pas semblé terminée avec l'effondrement du Reich. Et tandis que dans des pays alignés sur Moscou leur lutte a pris un tour antisoviétique, dans d'autres Etats où le gouvernement s'est montré hostile à l'influence du Kremlin, c'est autour de l'extrême-gauche qu'une néo-résistance s'est cristallisée.

Il existe ainsi en Pologne, en Galicie, en Volhynie, et jusqu'aux contreforts des Carpathes, des bandes de nationalistes ukrainiens et polonais qui donnent visiblement du fil à retordre aux généraux soviétiques comme aux dirigeants de Varsovie. Le ton alarme du dernier discours de M. Mikolajczik et la récente déclaration du ministre polonais des Affaires étrangères en sont une preuve.

Une partie de ces rebelles, appelés « Bendersites » (du nom d'un de leurs premiers fondateurs), forment ensemble l'U.P.A. ou armée insurrectionnelle d'Ukraine, laquelle a mené la lutte à la fois contre les Allemands, contre les Polonais, guerre mieux aimée, puis contre les Russes. En été 1943, cette organisation s'est donnée un comité exécutif, le Conseil suprême de libération (U.H.W.R.), chargé de l'administration de la portion plus ou moins flottante de territoire où les insurgés opèrent. Et parallèlement, une « Armée clandestine nationale », qui se réclame du général Anders, déploie son activité dans le centre de la Pologne, et en Prusse orientale.

Plus connue que celle de l'U.P.A. est l'existence d'un mouvement d'opposition dirigé, en Yougoslavie, contre le maréchal Tito; toutefois, les données précises font également défaut. Il semble que l'on se trouve en présence de deux organisations parallèles, naissant pas de concert, bien qu'unies dans une commune aversion contre le régime actuel. La première est celle du général Mihailovich, spécifiquement serbe, elle est, partant, fidèle à la dynastie. L'un des dirigeants de ce mouvement, qui a son centre en Italie, osait affirmer, il

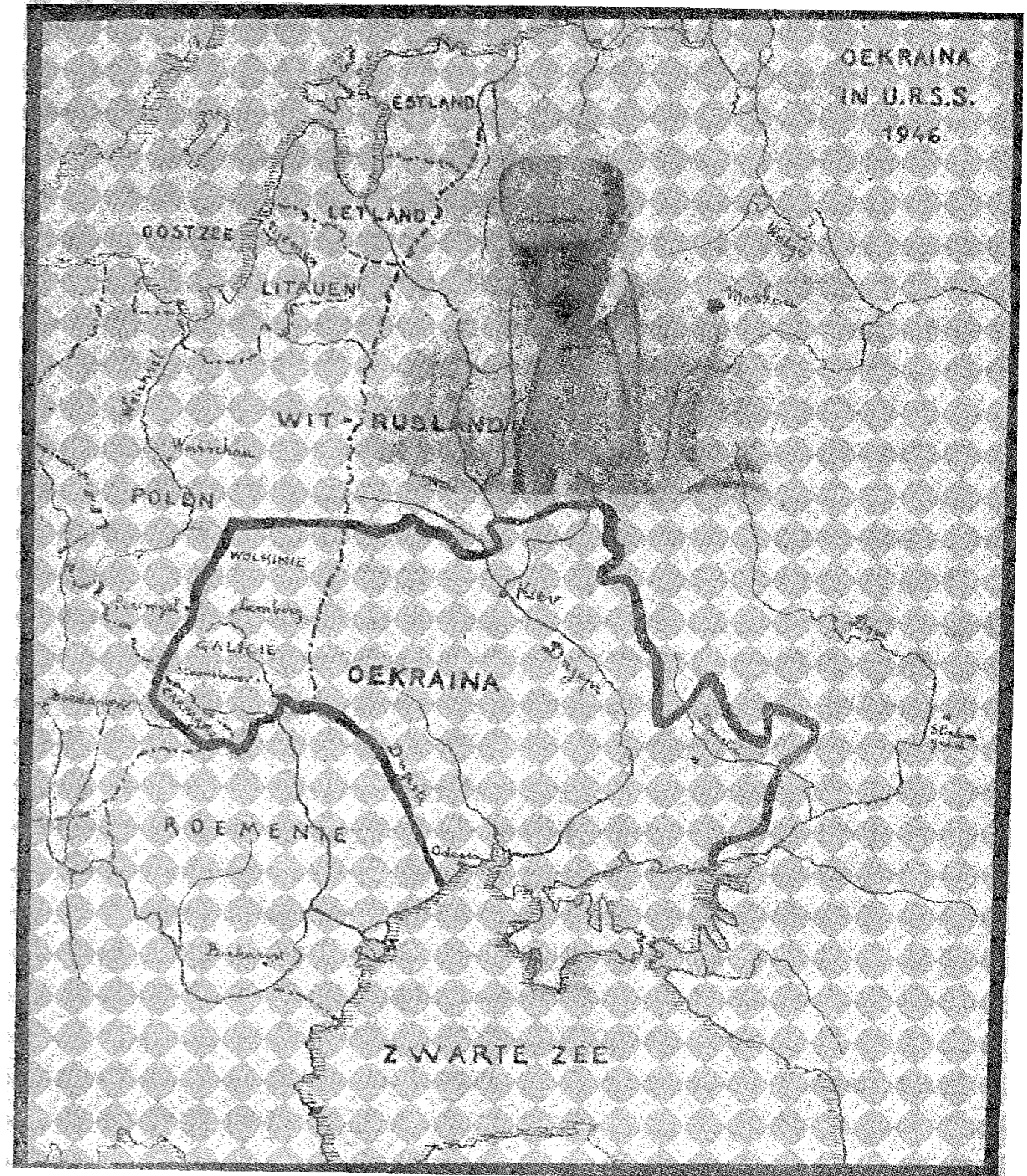
y a peu, que celui-ci compte quelque 300.000 adhérents, dont les deux tiers sont des militaires (y compris les 20.000 anciens combattants que le maréchal Tito vient de déchoir de la nationalité yougoslave et qui vivent présentement dans des camps pour apatrides, en Allemagne). La seconde organisation est celle du général Gotovitch, un lieutenant de M. Matchek, plus spécialement croate, elle est en outre, agrarienne de tendance. Avec une centaine de milliers d'hommes, leur chef tiendrait le maquis dans différents districts de la Bosnie et de la Slavonie. Le procureur général de Yougoslavie a récemment déclaré que les dégâts causés par les actes de sabotage s'élevaient à plusieurs milliards de dollars. C'est dire que la situation est d'une certaine gravité.

En Grèce, le tableau est exactement inverse. On peut le comparer à la situation qui règne en Espagne, où certains adversaires du Caodillo se sont groupés en une Fédération ibérique des guerillas populaires, auteurs de coups de main de plus en plus fréquents, notamment en Andalousie, dans la Sierra, voire aux portes de la capitale.

Après leur tentative avortée d'installer à Athènes un gouvernement soviétophile, les partisans de l'E.A.M. ont été en butte aux représailles des partis de droite qui avaient obtenu les leviers de commande. A répétées reprises, le comité central du Front grec de la libération s'est plaint des mauvais traitements infligés aux anciens combattants de P.E.L.A.S. Dix-neuf mille d'entre eux seraient encore en prison; d'autres, par centaines, auraient été exécutés sommairement; la presse d'extrême-gauche serait muselée, les manifestations de caractère communiste interdites par les autorités. Voilà pourquoi près de 200.000 *ancartai* (partisans) continueraient à tenir le maquis, en particulier dans la Thessalie et en Macédoine. Mais il existe aussi un maquis d'extrême-droite: celui de l'organisation X (la lettre *chi* de l'alphabet grec), groupant, autour du colonel Grivas, quelque 10.000 monarchistes, auxquels se sont désagréablement mêlés d'anciens collaborationnistes. Ce sont eux qui ont fomenté les derniers troubles qui ont ensanglanté le Péloponèse.

Ce coup d'œil sommaire sur quelques-uns des nouveaux mouvements de résistance en Europe — sans parler de ceux qui peuvent exister en Allemagne, ni des séparatistes siciliens de P.P.V.I.S. — nous montre qu'à côté des multiples questions territoriales qui restent à régler entre les Etats, il existe maints foyers d'agitation interne. Ceux-ci ne sauraient être réduits qu'en réintégrant petit à petit tous les déracinés dans leur communauté nationale. Nous croyons en effet que si les hommes d'Etat peuvent faire la paix, les peuples, eux, doivent en refaire l'apprentissage.

Armand Gaspard.

сопис обурюється, що багато газет замовчує цю енцикліку як і промову кардинала Тіссерана в обороні переслідуваних українців, „але коли Сталін заявляє, що українці відкололися від Риму і приступили до московської православної церкви, то ці відомости уважалися вартими, щоб їх згадати“.

„Крістієн Ворлд“ (28. 3. 46) в статті „Церква в Росії“ оповідає свої враження з подорожі по Росії та Україні одного англійця (Генри Джонса). Він подивляється Києвопечерську Лавру й інші церкви Києва.

„Теблет“ (30. 3. 46) в замітці квестіонує правосильність самозваного собора у Львові, який ухвалив приєднання греко-кат. української церкви до московської православної. Газета питає, чому той „собор“ звернувся не до московського патріярха, а до „Сталіна“?

„Віклі Ревю“ (28. 3. 46) в замітці „Книжки“ переповідає зміст книги М. Деррика „Східні католики під советською управою“, займаючи симпатичне до українців становище.

„Юниверс“ (5. 4. 46) в статті „Свобідні єпископи розповідають про велику апостазію“, дає відозву двох українських греко-католицьких єпископів, що ще залишилися на свободі, (завдяки тому, що вони за океаном), про сталінське „навернення“ уніятів, промовляючи в імені ув'язнених Москвою українських єпископів, в імені 3000 священників і мільйонів вірних. Відозва звертається до всіх прихильників свободи з жаданням добитися послання слідчої комісії до Галичини, яка б розслідала поступовання советських „місіонарів“. Єпископи, що підписали відклик протесту, Константин Богачевський і Амврозій Сенишин, п'ягнуть як брехню і фальсифікат акт „злуки“ уніятської церкви з російською православною церквою й описують докладно терористичні акти, уживані советами проти вірних і духовенства греко-католицької церкви.

„Кетолик Геральд“ (12. 4. 46) в замітці „Протест проти української мистифікації Советів“ подає заяву єпископа Буциса в Чикаго, про переслідування Москвою українських уніятів.

„Кетолик Таймс“ (12. 4. 46) приносить таку саму замітку під заголовком „Як Росія змонтувала схизму“.

Облуду московських імперіялістів розкриває „Теблет“ (23. 3. 46) в статті „Українські католики“. Він наводить виїмок з вірнопідданчої чолобитної заяви відступників від греко-католицької церкви в Галичині до Сталіна. Як коментар подає далі часопис виїмки з Ватиканського радіо і з заяви Конгрегації Східної Церкви, що з достаточною ясністю відкривають облудність московського „навернення“.

„Таймс“ (23. 3. 46) в замітці „Уніятська церква“ приносить лист до редакції знаного патера єзуїта Мартиндейля з приводу замітки „Таймса“ про навернення уніятів, зложеної в советському дусі. Мартиндейль спростовує „добровільність“ навернення уніятів

українців, яких священники і єпископи мусли мандрувати на московське заслання. Так само відкриває Мартиндейль комедію так званого „собора“ греко-кат. церкви в Галичині, який начебто ухвалив з'єднання церков української і московської, а який складався з самих московських агентів. Величезна більшість — доводиться в листі — українських греко-кат. священників воліла депортацію чи смерть від примусового з'єднання з чужою московською церквою.

„Юниверс“ (22. 3. 46) в замітці „На російській території в 1939 р. було 10 мільйонів католиків“ говорить про примусову депортацію українців католиків, що мешкають на захід від лінії Керзона, з теперішньої Польщі на Україну. До 50000 українських католиків в той спосіб підпадають під безпосередню юрисдикцію Советів.

У тому ж номері в статті „Ватикан демаскує советські ревіндикції“ переказує заяву Конгрегації для Східної Церкви з приводу облудної версії Москви про „добровільне“ навернення українських католиків на московське православ'я. Між ін. Папа висловився, що патріярх московської православної церкви з ласки Сталіна, Алексій — дуже причинився до переслідування греко-кат. церкви в Галичині. Приєднання уніятів відбулося випробованим методом тим самим якого вживала Москва, призначаючи догідні собі уряди в окупованих державах. Єзуїтський часопис „Чівіта Католика“ характеризує цю церковну політику Москви як політику підступу і гвалту.

„Кетолик Геральд“ (22. 3. 46) в статті „Питання тижня“ виступає гостро проти замітки агенції Ройтера, яка подала в незмінній формі большевицьку версію „добровільного“ прилучення українських греко-католиків до московського православ'я. Часопис обурюється, що навіть такі часописи як „Таймс“ дали московську версію без коментарів, так начебто й не було тисячів арештованих Москвою українських священників і єпископів. Таке поступовання Ройтера, який дефігурує правду Кремлю, часопис називає „протиститутованням своїх обов'язків“.

На принаду московської большевицької пропаганди зловилися теж „Морнінг Адвертізер“ (18. 3. 46) що в замітці „Українська уніятська церква покидає Рим“ подав депешу Ройтера — в большевицькій версії — про „прилучення“ греко-кат. української церкви до московського православ'я.

„Таймс“ (18. 3. 46) в замітці „Українські уніяти відділяються від Риму“ передає в московській версії факт „прилучення“ греко-кат. української церкви до московського православ'я.

„Черч оф Інглянд Ньюспейпер“ (22. 3. 46) в замітці „Українська уніятська церква покидає Ватикан“ переповідає московську версію „прилучення“ нашої церкви до московського православ'я.

„Черч Таймс“ (22. 3. 46) в статті „Москва і Рим“, підписаній прізвищем росіянина С. Большакова, оповідає про відродження релігії в ССРСР і бере в оборону російську церкву — без доказів, правда, — перед обвинуваченням, що вона є політичним знаряддям в руках большевиків. Так само бездоказово оповідає автор про „добровільне“ навернення українців греко-католиків на московське православ'я. Ідея автора статті добитися посередництва англійської церкви для встановлення миру і порозуміння між Москвою і Ватиканом.

Стаття пересякнута большевицько-московським духом.

* * *

Та найбільше уваги присвячує зах. європейська й американська преса героїським змаганням, які зараз веде український нарід з червоним імперіялістом. Спеціальні кореспонденти деяких заокеанських часописів удаються на терен боїв Української Повстанської Армії, щоби на місці дістати потрібні вістки, не довіряючи скупим і брехливим звідомленням большевицької преси.

Коли рейдуючі відділи УПАрмії перейшли кордони Словаччини, словацький нарід, який так само веде боротьбу з кремлівським „визволителем“, зразу зрозумів, що прийшли союзники.

В органі словацької революційної організації „Сльовенскі Револуційні Одбой“, — „Слободне Словенско“ з дня 15. квітня 1946 р. поміщено статтю п. н. „Боротьба українського народу за збободу“. Автор, який добре орієнтується в історії української визвольної боротьби пише між іншим:

„В цьому часі на Волині організується нове модерне військо Українська Повстанська Армія (УПА). Боротьба українського народу є велика та розгалужена. Являється потреба одноцілого керівництва. Його досягають українці в Українській Головній Визвольній Раді (УГВР). Вона сьогодні є представником свободної волі українського народу. Діє в краю і закордоном. УГВР намагається приєднати до противольського руху й інші поневолені большевиками народи. Тому 13 липня 1943 р. скликала конгрес поневоєних народів, який в підпіллі тривав два тижні. На конгресі всі присутні представники поодиноких народів узгіднили спільну платформу боротьби проти большевизму. На ньому повсталася ідея створення антибольшевицького блоку народів (АБН).

Із зміною воєнного щастя німці почали супроти українців іншу тактику. Вони вірили, що з приходом до Берліна Власова — в подібний спосіб їм удасться з'єднати теж провідника українців Бандеру, якого на приказ Гітлера звільнено з ув'язнення.

Однак Бандера, маючи перед очима мільйони невинних жертв, добро України, а рівночасно будучи вірним ідеї української боротьби за свободу — відкинув пропозицію піти на нараду, в якій між іншим мав брати участь Розенберг.

... Боротьба українського народу, якої до цього часу багато не могло і не хотіло зрозуміти, стається прикладом для народів „освободжених“ большевиками, а український нарід, давно випробуваний босць за свободу, подає руку до співпраці всім, які зрелися шовіністичних і імперіялістичних апетитів.

Словацький нарід, як сусід, великого українського народу завжди мав зрозуміння та симпатії до його святої боротьби. Словаки доказали цього багато разів, хоч би в добі послідної і нової еміграції, коли словацька держава намагалася помагати у всьому тисячам нових емігрантів.

Симпатії однак не є вистарчаючі. Спільний ворог домагається спільної дії і співпраці. Та співпраця є сьогодні вже радісною дійсністю. Спільно пролита кров освятила вузли співпраці в запіллі.

... Віримо, що новий світовий і європейський порядок буде побудований на християнських і справжньо демократичних засадах. Нове підпорядкування Європи не є можливим без самостійної і вільної України. Бог буде благословити справедливий бій українського народу.

Словаки в краю і за кордоном бажають українському народові чим скорішої перемоги. Бажаємо їй тим більше, що боремося за спільні ідеали“.

* * *

„Револьта українських націоналістів проти репатріяції, яку переводить Польша“ — під таким наголовком американський щоденник „Нью Йорк Геральд Трибюн“ з четверга 17 квітня ц. р. подав звідомлення свого спеціального кореспондента для європейських справ, Гомера Бігарта, яке він переслав бездротним телеграфом зі Сянока.

Цю саму телеграму але день пізніше (18. 4. 46) принесло європейське видання „Нью Йорк Геральд Трибюн“, що появляється в Парижі, п. н. „Українські повстанці налять міста в рейдах недалеко польської границі.“

Банди націоналістичних жовнірів сходять нічю з гір та вимують окуп у тих місцевостях, яких не нищать підчас нападів.

Сянік, Польша, 17 квітня. — Повстання українських націоналістів проти репатріяційної програми польського уряду кріпшає в районах Галичини, що сусідують зі советською границею. Українські банди спалили багато сіл та тероризують околицю швидкими нічними рейдами з лісистих схилів Карпат.

Польським військам безпеки не вдалося досі нічого зробити проти повстанців. Стан оборони цього краю є того рода, що — як кажуть — повстанці безлично взяли до війська мужчин українців з тих осель, які мають залишитися в Польщі, та вимусили окуп з польських осель, які в той спосіб хотіли уникнути знищення.

В Сяніку є польська дивізія, але в ночі 4 квітня, коли українці доконали найбільш відважного рейду та спалили місто Буків-

сько (15 км на півд.-захід від Сяніка), командант дивізії мусів зі соромом признатися, що не має відповідних сил.

Минуло два дні, заки польське військо ввійшло до Буківська, а повстанці тимчасом були вже далеко в лісах. Вони лишили виразний слід, бо забрали зі собою 500 польських коней та майже 1000 штук худоби. Польський відділ пішов слідом за ними на південь по сніжних верхах в напрямі словацької границі.

Сили українських банд ніяк не можна точно окреслити. — „Багато тисяч!“ — це була єдина відповідь, яку міг дістати від польських урядовців у Сяніку і в повітовому місті Ряшеві. Те військо мабуть складається головню з українців, включно з ветеранами Галицької СС-Дивізії, яку створили німці. Є там також багато польських та німецьких ренегатів. Вони носять польські уніформи та цивільне лахміття і є озброєні в кріси, кулемети та гранати.

Кількох молодих українських рекрутів, що втікли з банди до Сяніка, знають тільки те, що їхній провідник зветься „полковник“. Урядовці припускають, що це може бути полк. Бандера, український купець який помагав німцям, аж зник таємничо в 1943 р. Тому повстанці є відомі в околиці як „бандерівці“.

Хочуть незалежності

„Ці банди, — говорив голова міськради в Ряшеві, — твердять, що ця територія належить несправедливо до Польщі. Тероризуючи населення, вони стараються перешкодити дальшій репатріації. Вони хочуть незалежної України, незалежної від Росії і від Польщі“

Цей же голова міськради згадував, що подібне повстання Польща здусила по першій світовій війні. Він сумнівається, чи повстанці мають будь-яку піддержку з-за кордону і каже що є дуже слабкі докази на те, що існують якінебудь зв'язки між українцями і тайною польською Краєвою Армією, якої постійний опір проти уряду є аж надто очевидний.“

Подаючи за Есошієтред Прес з Варшави, отже, насвітлюючи боротьбу УПА як бандитські напади, торонтський часопис „Гловб енд Мейл“ від дня 20 квітня 1946 року пише:

„Варшава, 19 квітня 1946 (АП). — Сильно озброєні банди українських націоналістів тероризують полуднево-східню Польщу, переходячи з-за демаркаційної лінії з російської сторони кордону. Палять села, забирають худобу та залишають тисячі польських селян без даху над головою.“

„Банди, яких число деколи переходить 1000 людей, спалили, як обчислюють, 800 сіл продовж останніх кількох місяців. Руйнують дома селян і кидають смолоскипи на солом'яні стріхи, звичайно вночі.“

„Хвиля терору залила полудневий схід від Жешова здовж ріки Сян. У бою з ним стоїть кілька дивізій польської міліції й частин Корпусу Безпеки.“

„Банди, що переходять кордон, діють, як тут вірять, у відплату за виселювання їх із Польщі на російську зону на основі польсько-советської умови. Ці українці борються за своє право залишитись на польській землі далі як також жадають, щоб Україна стала незалежною державою. Багато нападених поляків живуть у домах, де перше жили українці.“

„Знищення тузина сіл здовж Сяну за одну ніч, це майже щоденні події. Селяни вже більше не розбираються до спання вночі, а села створили власні сполошні системи.“

„Банди ці нападають також на зал. валки, а на гостинцях на каравани, які везуть на польську територію поляків із околиць Львова та інших сторін на советській території. Обчислено, що згинуло 500—1000 польських поселенців в останніх трьох місяцях із рук українців, які висаджують мости, нищать залізничні рейки та пускають з насипу залізничні валки“.

„У боротьбі з цими бандами, відомими, як „УНДО (?) і Бульба“, та останками армії генерал-поручника Андрея Власова червоноармейського генерала, якого зловили були німці, а він пізніше зорганізував армію з воєнних бранців Червоної Армії та інших, до боротьби проти Советів, міліція вбила їх близько 1000, а 4000 зловила“.

„Республіка“ ч. 4. 1946. Париж, у статті: „Україна і війна“ пише *)

„Не дасться заперечити, що Україна була в час війни одною з країн, які найбільше потерпіли. Двічі столочили її армії Німеччини й ССРР зі Заходу на Схід і знову зі Сходу на Захід, без милосердя спустошили її поля, а кожне місто й незлічимо число сіл збомбардували й спалили . . .“

Неможливим є сказати, скільки українців згинуло у в'язницях гештапо або ГПУ, яке тепер називається НКВД . . .“

Автор зупиняється над німецько-советським договором про ненапад від 23 серпня 1939 року і як українці реагували на той крок в краю і за кордонами.

У розділі: „Німецька політика супроти України“ автор розкриває облудну хитрість німецької верхівки, яка проявилася далеко до війни з ССРР, а саме справу Карпатської України, а теж намір німців „звільнити Галичину й Волинь“, про який передавало нім. радіо ще в вересні 1939 року.

Далі автор переходить до питання, яке було наставлення під-советських українців до недалекої війни.

Українське населення, закріплене большевиками, бережене тільки хмарами НКВД, занимало вичікуюче становище, не дуже довіряючи німцям. Бійці червоної армії, москалі, українці й інших

*) Тому, що стаття довга, подаємо тільки уривок з неї і зміст. Прим. Ред.

INCURSIONS BY UKRAINIAN ARMED BANDS

DELICATE PROBLEM FOR CZECH GOVERNMENT

From Our Prague Correspondent

Reports now received from eastern Slovakia state that the Polish village of Lupkow is now surrounded by a ring of burning villages the smoke from which can be clearly seen from the frontier. Lupkow itself is still untouched, and for the present is in a no man's land between Polish troops and the bands of Ukrainian irregulars of the so-called "Bendero" army. The Ruthenian inhabitants of the region have been instructed to gather at the town of Zagorz in preparation for their being sent to Russia.

As the "Benderovci" (as the partisans are called) have destroyed the railway the villagers will have to travel on foot. What will happen to them after their arrival at the Russian frontier is problematical, for according to reports

Czechoslovak Government in answer to a recent "Benderovci" leaflet distributed illegally in Czechoslovakia.

In another village the writer found a man who, if not himself a "Benderovec," was a remarkable daylight imitation of one. He earnestly maintained that the "Benderovci" were neither Fascist nor anti-Semitic. They were true democrats whose sole enemy was Communism. They felt no animosity towards either Poles or Russians as such. There were no Poles to question, but the statement fits in with a story heard in Lupkow that the "Benderovci" had stopped a train, seized eight Russian officers, and shot the four whose papers showed that they were members of the Communist Party. The other four were set free. Poles in the train were not interfered with in any way. The only Jew questioned by the writer expressed no apprehension of the "Benderovci."

The apparently "Benderovec" informant said that at present the "Benderovci," whose forces are somewhat motley but whose background is Ukrainian, are above all trying to prevent the Poles from transferring Ukrainians from their old homes in eastern Galicia to new homes in Soviet Russia. This explained their attacks on lines of communication. If that were indeed their only aim they would be assured of considerable sympathy not only among the victims but among the Ruthenians of Czechoslovakia and Sub-Carpathian Ruthenia, now incorporated in Soviet Ukraine.

Expulsions from Eastern Galicia seem to have begun early last summer, when a large number of Ukrainian families went—some probably of their own free will—to the neighbourhood of Odessa and the Black Sea. Many of them, however, found their new surroundings uncongenial, and filtered back to their old homes during the winter. They were not apparently hindered by the Soviet authorities. In one place visited six out of 12 families had returned, and were peacefully at work on their old farms. But elsewhere some of the men compulsorily transferred have joined the "Benderovci." Others still are forcibly ejected by the Polish authorities, and taken to the Russian frontier, where the Soviet authorities will accept only voluntary

current at Lupkow the Soviet officials will allow only those who say that they have come voluntarily to enter the Ukraine. It is understood that the remainder will be sent home again.

Poles Withdraw Troops From Ukrainian Border

WARSAW, May 11 (P) — Ukrainian nationalist bands were reported here to be continuing to raid Polish villages in the Galician sector around Krosno and Sanok, clashing with Polish Army and militia units.

The bands in one instance drove to the Czechoslovak border. They attempted to cross it, but were thrown back by the Czechoslovaks.

Fighting between the Ukrainians and Poles was said to be continuing in the San River sector, where Russian Army planes were reported to have bombed Ukrainian concentrations.

By a Special Correspondent of The Christian Science Monitor

PRAGUE, Czechoslovakia, May 11—The Polish Government has ceased to have effective control over a large area in the south-eastern part of Poland where roving bands of Ukrainian White Partisans known as Benderovci have caused withdrawal of all Polish frontier guards, soldiers, police, and other officials to an unknown but substantial distance into the interior.

A visit paid recently to the district shows the Benderovci have burned railroad stations, wrecked bridges, and entirely interrupted communications. They also are crossing the border into Czechoslovakia, where several times they have come into conflict with police and army units, and there have been casualties on both sides. Some "Benderovci" have been captured.

According to an official statement issued here recently, the Benderovci are "Ukrainian terrorists" and they are described in a governmental leaflet distributed on the Czechoslovak side of the frontier around the Dukla and Lupkow passes over the Carpa-

from ejecting Ukrainian peasants from homes they have occupied for centuries in eastern Galicia and sending them against their will into the Soviet Ukraine. Hence, the attacks on the Polish lines of communication.

A visit to the district where the Benderovci operate shows the entire countryside completely at peace during the daytime except, presumably, in places where fighting actually is going on, though these places are few and far between, since the Benderovci only show themselves after nightfall, preferring to hide in the vast forests during the day.

Secondary Group

The local inhabitants are more apprehensive of what the Poles will do when they return than they are of the Benderovci. Eye-witnesses told how the Poles "pacified" the village of Babe, 10 to 12 miles from the frontier, by burning one half the houses in the village although there was no evidence that any of the occupants had anything to do with the Benderovci.

On the other hand, it is clear the Polish minority in the region deemed it prudent to withdraw when the authority of the central Government broke down, so if the description "terrorist" is inaccurate in one sense, it is perhaps correct in another.

The Benderovci claim to be in touch with another group of Ukrainian Partisans known as the Bulbovci, which is said to be operating from inaccessible parts of Volhynia and Buchovina against the Soviet Union, though evidently not on anything approaching the scale of the Benderovci. Two somewhat stranger associates are the Polish Army of Craiova and the "National Armed Force" of Poland which calls itself the N. S. Z.

The N. S. Z. and the Benderovci both claim to be receiving Ameri-

Небаром повідомили наші стежі, що сильні німецькі з'єднання виступили з напрямку Гребенне-Либохора. Треба було виступити проти ворога й обсадити пануючі місця на узгір'ях біля Лопати й Матигова. Ці становища були тим важніші, коли творили лінію побічних укріплень, які збудували мадяри. Коло полудня наші відділи почали посуватися в напрямі Лопати.

У 17 год. ворог розпочав на Лопату концентричний наступ. Наново вирушив зі Сколього мадярський відділ. Однак кілька стрілів з мерзера вистарчило відкинуло його в долину. Було зрозумілим, що мадяри не хотіли боротися з відділами УПА.

З другої сторони посилювався німецький напір. Бій за Лопату з години на годину прибирав завзятішого характеру. В 20 год. ворог без ніяких успіхів, але з великими втратами відступив у села. Наші відділи здобули велику кількість зброї й амуніції, яка щедро покрила витрати дня.

Українська Старшинська Школа УПА, що мала свої лежі в цих околицях, дістала завдання доставити прохарчування відділам Різуну. Цей наказ виконано точно . . .

Продовж 10 липня розвідочні зударі унеможлилювали ворогові життя. Ніччю наші відділи зірвали на залізничному мості на шляху Зелем'янка-Брошнів ворожий військовий транспорт, який мав довести підсилення . . .

Дня 14 липня Різун осягнув Майданські ліси.

У ночі з 14 на 15 липня вдалося учням Старшинської Школи зірвати в повітря Головну Кватуру німців. Наступної ночі ворог під охороною своїх панцерів почав опускати терен."

* * *

Звіти УПА від (часу) початку дій цієї організації говорять про боротьбу з німецьким окупантом, а також про „Свободу України“.

І саме для цієї подвійної мети УПА злучилася з організаціями інших народів, які рішилися не тільки боротися з німецьким пануванням, але теж припинити московське невільництво. Цей зв'язок допровадив до спільної організації спеціальних відділів кавказьких, татарських і калмуцьких партизан. Видається, що ведений цим почином відбувся дня 23 вересня 1943 року в одному з південних центрів УССР таємний Конгрес неросійських народів, а за ним другий конгрес, в якому мали брати участь „руські, які не були сторожниками Ста. Іна“ . . . Вкінці запевняють нас, що після того, як німці покинули Україну, діяльність УПА ніяк не перервалася. Крім цього додано до військового організму Високу Раду Визволення (Українська Головна Визвольна Рада: УГВР), і його, очевидно тайні почини, зросли.

Тенденції цієї УГВР є чисто демократичні. Її клич є:

„Свобода народам! . . . „Свобода людині!“

* * *

У паризькому виданні „Дейлі Мейл“ від 21 квітня ц. р. читаємо: „Українські банди тероризують польську границю вогнем та мечем“.

Ряшів (Польща), 20. 4. 46. — Сильно озброєні банди, як кажуть, українських націоналістів, перевели сьогодні знову смолоскипний терор у південно-східній Польщі. Вони прийшли з російської границі, спалили десятки сіл, кидаючи смолоскипи на стріхи хат, забрали худобу та лишили тисячі польських селян без даху над головою. Число банд вагається від кількох соток до двох тисяч. За приблизним підрахунком продовж кількох місяців банди спалили 80 сіл. Терористи, що їх поборює кілька дивізій польської міліції, ділають, як самі твердять, у відплату за їхнє переселення до Росії на основі польської советського договору. Селяни зорганізували окрему систему тривоги, що зручно повідомляє їх про прихід членів рейду і в той спосіб дозволяє багатьом полякам уникнути смерти в вогні. Оцінюють, що в останніх трьох місяцях вбито від 500 до 1000 польських кольтоністів. У недавніх боях міліція застрілила майже 1000 терористів, а 4000 взяла в полон.

Згадуваний вже кореспондент „Нью Йорк Геральд Трибюн“, Гомер Бігарт, у дописі паризького видання цієї ж газети під наголовком „Тінь голоду лягла на знищену війною Польщу“ пише про потребу підмоги для Польщі від УНРРА і між іншим згадує:

„Банди фашистських викидьків волочаться по краю, а південно-східну Польщу тероризують українські повстанці . . .“

„Українська гулянка в Ряшівщині“. Під цим наголовком поміщує варшавська газета „Дзеннік Людови“ ч. 101 обширну вістку про діяльність УПА.

„Під гаслом Самостійної України — пише „Дзеннік Людови“ — групуються шовіністичні банди, що прийняли назву Української Повстанської Армії. Ця армія вирушила до бою . . . Так напр., в ночі з 5-го на 6-го квітня ц. р. повстанці заатакували три села в сяноцькому повіті: Нагіряни, Новотасець і Буківсько.“

. . . „При цьому українські шовіністи провадять особливу пропаганду. Ось як „творять опінію“.

„В місцевості Буківсько банди найперше висадили в повітря станицю М.О. (Міліції Обивательської), будівлі суду, громади, пошти, а опісля скликали віче“.

„На віче польську людність, що опиралася (а спортивлялись всі), спровадили силою. До зібраних в цей спосіб людей промовляли старшини УПА, переконуючи їх, що служать „жидо-комуні“ (так бандити називають уряд національної єдності), що продаються в неволю большевизмові і т. д., і т. д.“

Заапелювали також до приязні братніх народів, українського і польського, приязні, підсичуваної ними так щиро полум'ям горючих польських хат.

національностей здавалися в полон цілими дивізіями, щоби при-спішити упадок ненависного сталінського режиму. Та поведінка німців з воєнополоненими, їхні жахливі знущання, голодна смерть у таборах, скоро поклали край надії, що новий окупант людяніший. З цих пір бійці не здаються в полон, але з надзвичайним завзяттям поборюють ворога.

Терор гештапа, що прийшло на Україну вслід за військом, переходив усякі межі.

Політику німців супроти поневолених досі Москвою народів автор статті коротко, але яскраво змальовує в розмові з одним кавказцем. У 1942 році німці пообіцяли народам Кавказу свободу й незалежність. Коли згаданий кавказець в розмові з одним із наці-фюрерів висловив свій сумнів, чи народи Кавказу поважно прий-муть цю обіцянку після того всього, що знають про Україну, фюрер сказав: „Що хочете, розв'язку східньої проблеми зумовлює вини-щення 75 % населення наслідком війни, епідемій, депортовання і т. д. . . . З останніми 25 % можна буде зговоритися“.

Для доказів жахливого винищування України в статті подані тайні німецькі документи, т. зв. 16 вказівок для нім. поліції в Україні, від 20 листопада 1941 року. Далі писемно-протест архієпископа Платона до митрополита Полікарпа в Луцьку, в справі спалення живцем людей сіл Малин, Великі Селища і др.

План закріплення України й перетворення її в німецьку ко-лонію випрацював Розенберг, передаючи його до виконання садис-тові Кохові. — На думку автора ця божевільна спроба була смер-тельною для Німеччини.

У розділі своєї статті, під наг. „Револьта українців проти Німеччини й теперішнє положення“, автор змальовує процес тво-рення Української Повстанської Армії, яка взяла свій початок ще в 1941 році зі самооборонних українських відділів.

Автор користується як джерелом загальною студією про УПА і її дії. Хоча безлісний і низинний терен України не є дуже при-гожим для партизанських дій, далі брак харчів і зброї, яку треба було здобувати на ворогах, все ж таки „український повстанський рух в Україні організувався на довго перед появою подібних фор-мацій у західньо-європейській країнах. Українські повстанці ніколи не діставали ніякої помочі чи то в харчах, чи в інших матеріялах скинутих з літаків . . .“

А „шкоди, які завдали німцям дії УПА, були дуже поважні. Саботажі їхніх засобів зв'язку були одним з головних факторів нім. заломання під Сталінградом.“

Скоро тільки УПА зорганізувалася в лісах Волині й Поділля, почала в січні 1943 року свою велику офензиву. Після кількомісяч-ної боротьби мусіли німці відступити до міст, куди вони стягнули сильні залоги. Та, щоби поладнати правильну сполуку між пооди-нокими містами, потребували вони сильно озброєних супровідних

відділів, які їздили тільки в білий день. Навіть у міських осередках німці не були безпечні. Повстанці нападали на міста, як Крем'я-нець, Дубно, Луцьк, Рівне і їм удавалося визволити своїх, в'язнених у тюрмах і концентраційних таборах, товаришів.

У хвилині німецького заломання УПА володіла великою тери-торією, з якої прогнано німців. Вона займалася розподілом ґрунтів, організуванням шкіл і інших культурних уладжень. Поліція і жан-дармерія УПА дбала про порядок. Молоді мужчини, охоплені бран-кою, під проводом й опікою УПА ішли в бій.

У той самий час, коли французький повстанський рух приго-товлявся до найбільшої напруги звільнити себе від німців, україн-ські повстанці видавали німцям правдиві бої“.

Далі автор наводить докладний опис боїв відділу Різуна в околицях Скольного. Наводимо без змін.

„Дня 6 липня 1944 року після полудня виїхали три панцерні авта з нім. військом під проводом лейтенанта проти села Кам'янка, зайнятого відділами УПА отамана Різуна. Під селом вив'язався короткий бій. Українці зажадали від німців негайної здачі зброї. Спроба спортиву була скоро ліквідована вогнем скорострілів. Укра-їнці здобули 3 німецькі скоростріли, багато крісів, велику скіль-кість набоїв і три вози.

Завданням Різуна було дістатися зі своїми відділами в Май-данські ліси між Сколем, а Туркою й очистити їх від червоних партизан, що в числі 2000 людей опанували ці ліси, плюндрували довколишні села й пригнітали населення.

У кілька годин після зудару під Кам'янкою донесли стежі Різунові, що німці намагаються замкнути шлях Синевідсько Вишне-Рожанка. Заразом повідомлено про велике нагромадження ворожих сил у Болехові, Долині, Вигоді, а теж про приготування таборів для війська в Мізуні й Велдіжі.

Було ясним, що німці підготовляють офензиву на терен, об-саджений відділами УПА, що обмежувався селами: Кам'янка, Броза, Кальне, Розтічки, Слобода Болехівська, Лужки й Липа. Різун порішив прийняти бій і дожидав ворога в селі Кам'янка.

Ніччю з 7 на 8 липня німці вивели свої сили з Болехова через Тисову-Поляницю і напали в 5 год. ранку на Різуна зі сходу. При-готовані до бою відділи УПА зустріли ворога перехресним вогнем скорострілів і сильним запоровим вогнем польової артилерії. Німці з великими втратами відтягнулися назад і зайняли вичікуюче ста-новище.

Коло год. 7-ої ранку наші стежі донесли про появу мадярського відділу на шляху Сколе-Кам'янка, якого зараз прийняла наша арти-лерія і гранатомети, заки відділ зайняв боеві становища. Це вистар-чило викликати в рядах мадярів паніку, які в неладі відступили від Скольного.

Населення прикордонних повітів варшавського та лоблинського воєвідств стало живе під загрозою цієї „приятельської пропаганди“.

„Українські шовіністи гуляють, наразі, безкарно. Коли врешті в ці терени — питає „Дзеннік Людови“ — вирушить польське військо, щоб положити кінець злочинній сваволі?“

Зате „героїчними змаганнями“ називає боротьбу УПА часопис „Вікл Ревю“ від 25 квітня ц. р. у замітці „Україна“

„Коли нацистів прогнано, а советська армія почала приміювати ті самі безоглядні методи поневолення, Українська Повстанська Армія (УПА) звернула своє оружжя проти цього нового займанця. Ця героїчна і нерівна боротьба за звільнення України з російського комуністичного ярма ведеться й досі. Українська Повстанська Армія вступила в її п'ятий рік боротьби. Однак ця героїчна боротьба української нації проти переважаючого насилля є малознаною західньому світові.

Це не було ані в інтересі нацистської Німеччини, ані советської Росії, щоби західні великодержави довідалися про те, що вони (т. зн. Німеччина і ССР) стрінулися із збройним спротивом тих, яким, як вони запевнювали, принесли звільнення.

Повищий голос англійського часопису вказує на це що мимо найбільш посиленої брехливої большевицької пропаганди про „щасливе і радісне життя в Україні“, світ все ж таки довідується про криваву боротьбу українського народу з московсько-большевицькими окупантами.

Шведський часопис „Дагенс Нигетер“ з 27 квітня 1946 приніс замітку „Українські „ребелянти“ вдерлися на Словаччину“.

„ТТ з чехословацького телеграфного бюро. В п'ятницю вечором повідомляють офіційно з Праги, що в останніх днях багато малих груп українських повстанців, званих „бандеровці“ пробували продертися через границю у східню Словаччину. Тих, яким удалося увійти на словацьку територію, відкинули назад чесько-словацькі війсь-

Дописувач паризького „Дейли Мейл“, Алястер Форбес, подає в недільному номері від 28. 4. ц. р. статтю про експанзію Москви під наголовком „Росія та майбутнє Європи“, де згадуючи про Карпатську Україну, між іншим уживає правильної назви „the Carpatian Ukraine“, а не як досі „Russia“.

„Есошіейтед Прес“ з Варшави повідомила в дні 2 травня ц. р., що боротьба українських повстанців (УПА) на Лемківщині проти польських і советських військ набрала такої сили, що советська армія мусіла вжити до поборювання повстанців воєнних бомбардувальників.

Дипломатичний кореспондент „Манчестер Гардіян“ від 8 травня ц. р. в статті про дії УПА пише, що українська армія оперує також у ройоні Білостоку, Люблина і Ряшева. Теж згадує, що українці спалили в 14 повітах 3182 загороди.

Цікаві вістки про діяльність української армії подає місцевий лондонський орган польського еміграційного уряду в Лондоні „Дзеннік Польскі „і“ Дзеннік Жолнежа“ (7.5.), очевидно з польської точки погляду. Але важно те, що він цитує польську краєву пресу, яка багато знає про ту справу. Отже на підставі польської краєвої преси виходить, що в сталінській полуднево-східній Польщі „цілі області опановані бандитами“ з УПА, якими є „українські фашисти і дезертири“. Зухвалість їх дійшла до того, що вони появляються навіть в Варшавському воєвідстві“. УПА палить будинки поліції, армії, суду, пошти, скликає віча, переконуючи селян, що „варшавський уряд віддає їх в неволю большевикам“. Дня 10-го квітня українські повстанці підпалили містечко Грубешів і загасити пожегу не вдалося ні пожежній сторожі ані червоній міліції ні відділам польської армії. В промірі 30 кілометрів від Грубешева на південь тягнеться тепер один великий степ. (За „Америкою“ ч. 53).

У 50447 номері лондонський „Таймс“ подав у двох стовпцях п'ятої сторінки великий звіт свого пражського дописувача п. н. „Інсордженс бай Юкрейнієц — Арми бандс“.

У зв'язку з цією статтею польський „Дженнік Жолнежа“, ч. 108 від 11 травня ц. р. переніс цей звіт „Таймс-ового“ дописувача.

Фашисти чи „справжні демократи?“

Українська Повстанська Армія бореться з росіянами.

Прага, 10. V. Дописувач „Таймс-а“ в Празі подає дальші подробиці про ситуацію на польсько-словацькому пограниччі, звідки по російсько-польській умові виселюється за лінію Керзона до Советів українське населення і де сам чув відгомін гарматних стрілів.

Відділи УПА (Української Повстанської Армії, опанованої націоналістичною організацією „бандерівців“) — пише дописувач —

„Дагенс Нигетер“ з 27. 4. 46

кові відділи й організації безпеки. Деякі з повстанців, які не змогли втекти, попали в полон“.

Мені оповідали наочні свідки, як поляки „спацифікували“ село Рабе, віддалене 10 до 12 миль від границі, в той спосіб що спалили половину хат села, хоча не було ніякого доказу, що який-не-будь мешканець співдіяв з „бандерівцями...”

„Neue Zeit“ — 12. 5. 1946

великого стилю. Вони хочуть здержати переселення українців з цього терену і ведуть боротьбу за незалежну Україну.

„Авторитет польської влади на цьому терені цілковито знищений. Поміж „білими партизанами (в протиставленні до червоних-комуністичних, — прим. наша) і польськими регулярними відділами простягається — нічия земля“.

„Бандерівці” доказують, що є в зв’язку з другою групою партизан, званими „Бульбівці”, які — як кажуть — оперують у недоступних частинах Волині й Буковини проти ССРСР, хоча правдоподібно не в такому масштабі як „бандерівці”. Два децю інші партизани є польська Армія Крайова й „Народове Сіли Збройне” Польщі, які звуться НСЗ...

Орган соціалістичної партії Штаєрмарку „Ное Цайт“, 12. травня 1946 р. пише: .

„Партизанські напади в Польщі.“

Прага, 11. травня (УП). Пражський кореспондент „Таймс-а“ повідомляє зі східної Словаччини, що по той бік польської границі горять села. Палять їх українські нерегулярні банди. Бандерівська армія почала на просторі між Галичиною, що належить до Польщі, словацькою границею і лінією Керзона партизанську війну

Бандера, що був правдоподібно капітаном в Армії, організував під пануванням Гітлера український партизанський рух, був пізніше інтернований, бо хотів проголосити самостійну Україну. З того часу борються партизани проти кожного, хто поневолює їх край.

Кореспондент довідався від одного чоловіка, що сам є правдоподібно бандерівцем, що вони не є ні фашистами, ні антисемітами, лише єдино борються проти комунізму.

Тепер хочуть вони не допустити до цього, щоби поляки переселювали українців з їх давньої Батьківщини Галичини до совєтської Росії.

Партизани представляють для чехословацького правління важну проблему, бо вони використовують для своїх випадів на польську територію місцевості в Чехословаччині.

Орган незалежної польської думки „Штандар Польскі“ — В-во явне, Париж — що заступає підпільні видання П. О. В. Н. з часів 1941—44: „Штандар“, „Валька“, „Комунікат“ і „Визволенє“, подав у 21 номері від 12 травня 1946, кілька вісток про події на Західно-Українських Землях. І так у новинці: „В східній Малопольщі (!)“ читаємо:

„У Східній Малопольщі росте хаос, а край вилюднюється і перемінюється в дикі поля. Напливова товпа большевицьких „спекулянтів“ не відчуває себе добре через біду й марну добич. На терені станіславівського воєвідства лишилося не багато польського населення. По кілька сотень у більших містах, деякі забуті групки по менших містечках і селах. У тернопільському воєвідстві більшість повітів теж відпольщена. Де-не-де тримається ще село в пов. тернопільському, скалатському, теребовельському, бережанському, збаражському, перемишлянському. В Тернополі поляків уже нема, в інших містах лишилися дрібні групи, що не налічують навіть 1000 осіб. Загально — найбільше 100000.

Так само мається в повітах воєв. львівського на схід від Сяну. Умови життя для поляків різні. Українські напади й убивства майже втихли, ту й там „Бандерівці“ змушують приспішити виїзд за Сян. Решта українського населення відноситься до поляків спокійно, де-не-де прихильно. Адміністраційна влада далі настоює на приспішений виїзд, не відступаючи навіть від шикан. В’язниці найменше на половину переповнені українцями. Стан вивезених (головно в Донецький басейн) на тяжку працю є розпучливий.

Часопис „Базлер Нахріхтен“ від 15 травня ц. р. приносить замітку п. н. „ЗАВОРУШЕННЯ ТЕРОРИСТІВ У ПОЛЬЩІ“, датованій з Варшави 14. травня, Аг, (АФП), пишуть м. ін.:

... В повіті Лісько вбито 12 і взято в полон 30 терористів. Ці люди — це давніші члени Армії Власова, які тепер в цілості належать до Української Повстанської Армії“.

„стараються за всяку ціну внеможливити полякам переселити українців зі східньої Галичини на нове місце побуту на советській території. Ця мета пояснює їхні напади на комунікаційні лінії. Якщо б це було правдою, мають вони запевнені симпатії не лише в жертв, але й серед „русинів” у Словаччині й Підкарпатській Русі, яка тепер належить до ССРСР”.

Виселюваних українців відсилається на польсько-советську границю, але советські власті пускають тільки тих, які годяться добровільно, на поселення, скажімо під Одесою, інші вертаються і, застаючи села спалені, або зайняті полькими поселенцями, поповнюють ряди бандерівців. У цьому положенні не тяжко про нерозважні чини.

Кривава „пацифікація”.

У Лупкові, в якому побував дописувач, лишилося багато людей, самі українці — горстка поляків, що жили тут — зникла. „Однак з другої сторони — подає дописувач — до села Паба (?), 17 км від границі, перед кількома днями прийшли поляки і „спацифікували” його, спалюючи українські хати. Багато свідків з інших сіл оповідають про подібні „пацифікації”.

Хоча бандерівці зривають рейки, до Лупкова час-до-часу приходять краківські часописи. „Згідно з твердженням „Дженніка Польського” з Кракова — пише дописувач — „бандерівці це фашисти, яких головна мета є погроми комуністів і жидів”. Однак інший інформатор дописувача, мабуть симпатик того руху, доказував, що бандерівці не є ні фашистами, ні антисемітами. Це правдиві демократи, що вважають самотнім ворогом комунізм. Не відчувають ненависти ні до поляків, ані до москалів, як таких.”

Комуністів розстріляно, поляків не займано.

„Я не мав нагоди говорити з поляками, пише дописувач, але в Лупкові говорили мені, що „бандерівці” мали здержати поїзд, витягнути з нього 8 советських старшин і розстріляти чотирьох, що мали партійні квитки. Інших чотирьох мали випустити на волю. Полякам у поїзді не заподіяно ніякого лиха. Самотній жид, на запит дописувача, не мав жодних застережень супроти „бандерівців”. Від часу, коли німці „інтернували” його провідника Бандеру, що зорганізував УПА (на справді його кинули до концентраційного табору. — Ред. „Дженніка Жолнежа”), „бандерівці боролися з кожним, хто окупував українські терени” — пише далі дописувач.

Востонський „The Christian Science Monitor,” субота, 11. V. помістив на першій сторінці допис свого спеціального кореспондента.”

Поляки відтягають свої відділи від української границі.

Варшава, 11. травня 1946. (AP) — Повідомляють, що українські націоналістичні банди продовжують напади на польські села на галицькому відтинку Коросно — Сянок, а теж приходять до зударів між ними а польською армією і міліцією.

В одному випадку банди наблизилися до чехословацької границі. Вони намагалися перейти її, але чехо-словаки відкинули їх. Боротьба між українцями а поляками в долині ріки Сяну, де правдоподібно советські военні літаки бомбардували українські з’єднання, триває далі.

Від спеціального дописувача „Christian Science Monitor.”

Прага, Чехословаччина, 11. травня. - Польський уряд залишив виконувати контролю над великим простором південно-східньої Польщі, в якому бушують банди українських білих партизан, що є знані як „бандерівці”, спричинили відворот усіх польських граничних сторожів, вояків, поліцистів й інших урядників у глиб краю на насправду незнану віддаль.

Короткий побут у терені показує що „бандерівці” спалили залізничні станції, зірвали мости й повністю перервали зв’язок. Вони теж перейшли границі Чехословаччини, де вони багато разів мали сутички з поліцією і військовими відділами, підчас яких були втрати з обох сторін. Зловлено кількох „бандерівців”.

Як говорить офіційний звіт, виданий тут недавно, „бандерівці” це українські терористи, а урядова листівка, розкинена з чехословацького боку по обох сторонах Карпат, довкруги дуклянського й лупківського провалів, окреслює їх, як антикомуністів і антисемітів.

Мета „бандерівців”.

По їхньому власному звіті є вони демократами й великими противниками комунізму, але не ворожо наставлені ні проти жидів, ані поляків, москалів, чи проти когонебудь іншого. Їхнім теперішнім завданням, як вони кажуть, є перешкодити польському урядові прогнати з батьківщини українських селян, які століттями жили в Західній Галичині, а яких, насильно висилають в УССР. Тому вони нападають на польські лінії зв’язку.

Побут у терені, в якому діють „бандерівці”, являється за дня зовсім спокійним, очевидно за винятком тих місць, де справді будуть бої, хоча ці місця лежать поодинокі й далеко від себе, бо „бандерівці” з’являються тільки ніччю і волять за дня скрипитися в розлогих лісах.

Підрядна група.

Місцеві мешканці турбуються радше тим, що будуть робити полки, якщо вони повернуться, чим про „бандерівців”.

Польщі. Ненависть до советської влади, без сумніву панує, але вона, в кожному разі, є ще покищо на другому пляні.

Повстанці не творять одноцілого тіла під проводом одного провідника; є це різnorodний твір, зложений з різного рода одиодумців, що покищо створив незстабілізований зв'язок проти одного спільного ворога. Існують чотири головні групи: Бандерівці й Бульбівці, що в основному складаються з українців і Армія Крайова та Н. С. З. в яких, як можна припускати, є виключно поляки

50 000 до 60 000 озброєних і вишколених бійців.

Терен діяльності бандерівців лежить далеко на схід, в тій частині східньої Галичини, що належала до Польщі, заки москалі переступили їхню границю по лінію Керзона.

Ці різні групи можуть диспонувати понад 50 000 до 60 000 добре озброєними й вишколеними, вбраними в одностої бойовиками, що розпоряджають різного рода артилерійною і піхотною зброєю. Правдоподібно розпоряджають вони теж певною кількістю змоторизованих транспортних середників і панцерів.

Польські групи в горах Татри підняли по обох сторонах чесько-польської границі значне повстання й місцеві комунікати повідомляють, що вони в краю мордують без різниці комуністів і жидів. Подібні зажалення є й проти бандерівців, але в тому випадкові гідним завваги є й це, що місцеве населення не боїться їх, хоча польська й чеська влада називає їх терористами. Я не міг теж відкрити якихнебудь познач їхнього антисемітського наставлення, підчас коли вони теж без застережень признають, що вони є антикомуністами.

Я розпитував десятки селян по обох сторонах чесько-польської границі і всі вони твердили, що їх часто відвідують бандерівці — до того стало нічю —, але вони заявили теж що їм не сталася ще жодна кривда й ніхто з них не втратив свого майна. Навпаки, бандерівці є надзвичайно чемні. Вони просять лиш харчів, ніколи натомість не вживають насильств. Коли в одних нічого не дістануть, ідуть до других. Навіть один з тих, що я в них засягав інформації, а з цілковитою певністю знаю, що був він жидом, що до поведінки бандерівців висловлював цю саму думку, що й його сусіди.

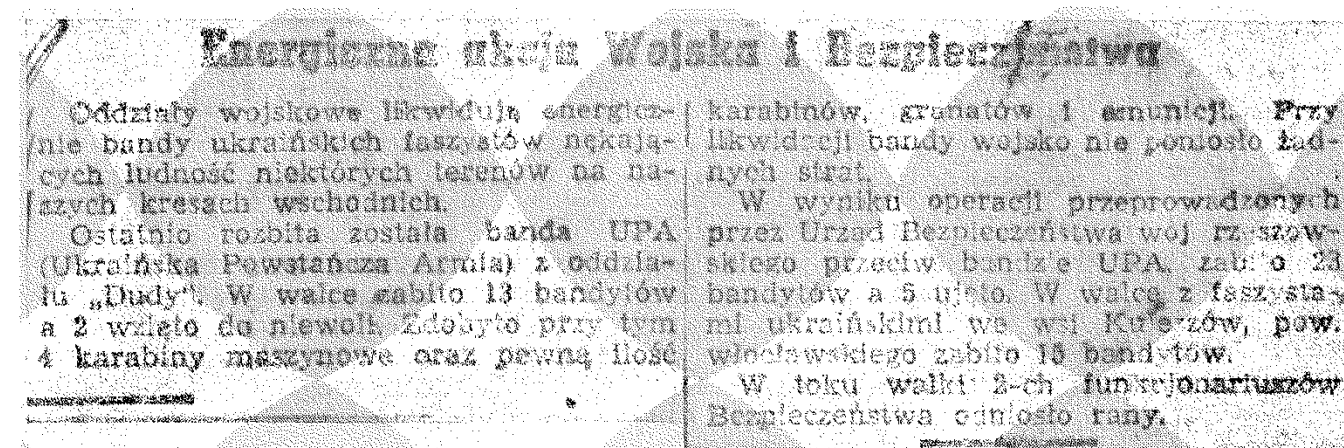
Крім цього я розмовляв з одним чеським вояком, який зізнав, що не раз бачив умундированих бандерівців вдень. Я просив його дещо мені про них оповісти. Він відповів: „Тут немає про що оповідати. По більшості були вони віддалені від мене. Вони кликали до мене, а я відкликував. Вони ніколи не стріляли до мене і я ніколи не стріляв до них”.

Про - українська політика.

„Причиною моїх припущень, що провідником Бандерівців є українець, є те, що він провадить строго про-українську політику.

Тут ішло про одного (оберльойтнант) капітана іменем Бандера, якого німці покликали до заснування „білих“ партизан, що він її назвав У. П. А. — Українська Повстанча Армія. — Бандера очевидно думав, що йому буде дозволено проголосити незалежну українську республіку, але в три дні після видачі проклямацій, його арештовано. Я не міг ствердити, що з ним опісля сталося. Очевидно є можливе, що німці його пізніше звільнили, так, що він наново міг пробувати творити терня в московському м'ясі.

В однаковій мірі відсувають сьогодні бандерівці свою ненависть до Росії на другий плян і всі свої зусилля концентрують на це, щоб перешкоджувати польському урядові насильно викидати українське населення з їхніх рідних сторін, що положені у Східній Галичині. Переважаюча кількість мешканців тої, передтим австрійської провінції, складається з українців або русинів, як багато себе радо називає, і поляки пробували здобути місце для поляків, що походили з областей, відступлених Росії. Звідси теж напади бандерівців на комунікаційні вузли, політика, що наразі успішно спинила переселенчі рухи . . .“

„Życie Warszawy“ 17. 5. 46 (ч. 135/564)

Варшавський щоденник „Жице Варшави“, ч. 135 (564) від 17. 5. ц. р. помістив новинку про „Винищування українських фашистських банд“ з піднаголовком: „Енергічна акція Війська й Безпеки“. Наводимо докладний переклад:

„Військові відділи енергічно ліквідують банди українських фашистів, що непокоять населення деяких теренів на наших східних окраїнах.

Останньо розбито банду УПА (Українська Повстанська Армія) в відділу „Дуди“. У бою забито 13 бандитів, а 2 забрано в неволю. При тому здобуто 4 скоростріли, а теж деяку кількість крісів, гранат і набоїв. При ліквідації, банди військо не понесло ніяких втрат.

s'enfuir dans les forêts et combattre les Allemands à côté d'autres insurgés ukrainiens.

La milice ukrainienne, organisée par les Allemands en 1941, en Volynie, lorsqu'elle reçut l'ordre de poursuivre les paysans pour leur enlever de force les produits de leur travail, passa, *in corpore*, dans le maquis, en janvier 1942. Partout, dans les villes et les villages, les cas d'agression contre les Allemands se multiplièrent malgré des représailles impitoyables. Des formations d'insurgés s'organisèrent dès 1941 dans les forêts du nord de l'Ukraine. Au début, ce furent des groupes isolés, dont le plus fameux était commandé par un officier qui prit pour nom de guerre celui, légendaire, de « Taras Bouiba ». Ces unités parvinrent à se réunir, à combiner les exigences et les rivalités de leurs chefs : elles finirent par constituer une organisation puissante qui prit le nom de U.P.A. (*Ukrainska Povstonska Armija* : Armée d'insurrection ukrainienne). Un commandement unique lui fut constitué. Au début, l'U.P.A. limita son action aux forêts du nord-ouest de l'Ukraine, mais elle ne tarda pas à l'étendre au Dniepr et même sur la rive gauche du fleuve, pour couvrir bientôt l'Ukraine tout entière.

J'ai eu sous les yeux un communiqué émanant de l'U.P.A. qui présente une étude générale de l'activité de l'organisation. L'Ukraine, étant un pays plat et déboisé dans sa grande partie, n'est guère propice à la formation d'un mouvement de partisans. Seule, sa partie nord — qui possède des forêts étendues et les monts des Carpathes, — peut fournir un abri sûr aux insurgés. Bien que, l'expérience des deux guerres l'a montré, les montagnes de cette seconde région ne constituent pas un obstacle infranchissable à une armée régulière, le maquis ukrainien s'organisa la bien avant l'apparition de formations similaires dans les pays de l'Europe Occidentale. Les insurgés ukrainiens ne reçurent jamais une aide quelconque, ni en vivres, ni en matériel parachuté.

L'U.P.A. dut s'équiper en prenant aux Allemands tout ce dont elle avait besoin. Cependant, la population l'approvisionnait très volontiers.

Les témoins sont unanimes pour affirmer que cette population — femmes, vieillards, enfants — montra une ferveur héroïque et une abnégation sans bornes pour soutenir l'U.P.A., dont les directives étaient suivies scrupuleusement. Au moment de la retraite allemande, l'U.P.A. put accumuler des quantités considérables de matériel de guerre : tanks, canons, munitions, etc.

Il semble que les dégâts subis par les Allemands à la suite de l'activité de l'U.P.A. aient été très importants. Le sabotage de leurs moyens de communication constitua un des facteurs principaux de la débâcle à Stalingrad.

Dès qu'elle fut organisée dans les forêts de Volynie et de Podolie, l'U.P.A. lança sa grande offensive en janvier 1943. Après quelques mois de lutte, les Allemands furent obligés de se retirer dans les villes où ils avaient concentré de fortes garnisons. Mais, pour communiquer entre une ville et l'autre, ils avaient besoin de convois fortement équipés voyageant seulement en plein jour. Ces communications, d'ailleurs, ne s'effectuaient plus que par certaines lignes importantes, les autres

„АНАРХІЯ В ПІВДЕННІЙ ПОЛЬЩІ“ під таким наголовком читаємо в „The Scotsman“ від 17. V. 1946.

„Білі“ повстанчі групи, що приспорюють клопотів варшавському урядові.

Найвищий уряд у Південній Польщі й мабуть ген — далеко аж до північних областей виконує сьогодні анархія; в кожному випадку заграничні кореспонденти в останньому часі не мають можливості відкрити цієї заклади, що закриває цю територію. Я можу твердити, що я — один з-поміж багатьох людей преси, здається, чи не самотній, що переступив поріг цього краю і з власного досвіду знаю, що влада польського уряду в Варшаві рішуче не обіймає всієї території від околиць Дуклянського провалу аж до цієї точки, де сходяться границі Чехословаччини, Польщі й Росії, на північ від залізничного шляху Ужгород — Львів.

Partisanen in Polen und in der Ukraine

Prag, 27. Mai. (Exchange.) Nach Berichten von Augenzeugen soll die Lage in Südostpolen als Folge der „terroristischen“ Tätigkeit nationaler polnischer und ukrainischer Widerstandsgruppen äußerst gespannt sein. Zahlreiche Anschläge auf Verkehrsanlagen haben in einigen Gebieten zur Stilllegung des Eisenbahnverkehrs geführt.

Nach einem vorübergehenden Abflauen der Sabotagetätigkeit der Partisanen im April erfuhr die Bewegung erneut eine wesentliche Befestigung durch den angeblichen Abschluss eines „Bündnispaktes“ zwischen der Leitung der polnischen Geheimarmee P.S.Z. (Polische Sich Zbrojne) und dem Kommando der ukrainischen Aufständischen, der U.P.A. (Ukrainische Povstonska Armija). Dieser Pakt steht die Koordination der Tätigkeit in Polen und in den westukrainischen Gebieten, hauptsächlich in Galizien, vor.

Gegenwärtig ist eine großangelegte Aktion gegen die ukrainisch-polnischen Partisanen im Gange, an der nicht nur die Polizei, sondern auch reguläre Verbände der polnischen Streitkräfte und der roten Armee teilnehmen.

„Basler Nachrichten“ — 28. 5. 46 Nr. 221

Заходять поважні причини до припущень, що подібні відносини існують у практиці на північній границі Словаччини. На північ від цієї лінії влада спочиває у руках „білих“ польських й українських партизан, що їх політика знає лише одно обличчя: боротьбу на життя і смерть проти комунізму взагалі. Але зараз, здається, вся боротьба є спрямована виключно проти комуністичного уряду в

У висліді операції, що її перевів Уряд Безпеки ряшівського воєводства проти банди УПА, забито 23 бандитів, а 5 зловлено. В бою з українськими фашистами в селі Кулешів, влоцлавського повіту — забито 15 бандитів. Підчас бою 2-х службовиків Безпеки одержало рани“.

Про спільну боротьбу українців і поляків проти червоного загарбника пише краківський „Жолнеж Польскі”, від 13. червня 1946 р. В статті поміщено дві знимки: „Бандеровец капітулює“ і „Накриті бандерівці“. Наголовок статті:

„Військо ломить терор Н. С. З. (Народове Сіли Збройне), Бандерівців і спілки...“

... „Ми „в терені“ Сянік-Ліско-Криголод. У сянницькому бушує банда НСЗ і ВІН. У ліському „діє НСЗ й УПА“ (українські фашисти). Покриті лісами гори й долини Сяну вгорнули в себе проступників різного роду й збаламучених людей, з яких повстали звичайні банди, що не скривають вже навіть свого злочинного характеру. Польські НСЗ й українська УПА толерують себе взаємно: поляки, українці і німці не перешкаджають собі в „роботі“. На вбивствах, доконуваних на вояках, службовиках Безпеки й цивільному населенню, вирости провідники тих понурих ватаг. Є такий збір (розбійник) Жубрик, провідник банди НСЗ і ВІН. Мешканці Сянока знають його добре з часів окупації — був слугою німецької поліції. Тепер є капітаном.

Другий компан, то бандерівець з-під стягу УПА — якийсь волиняк. Населення змучене терором чекає з тугою хвилини, коли такі повиснуть на шибениці. А повиснуть!

... Бандити НСЗ забрали в репатрйованих українців на станції коні, вози й знаряддя. Идеологам „народового руху“ треба якнайбільше українців у Польщі, бо потребують якнайбільше заколоти й неспокою. Тому гамують репатрйяцію і залицяються до бандерівців. Добре їм зі собою...“

* * *

Ми подали маленьку частину відомостей з чужої преси про визвольну, героїчну боротьбу українського народу й теперішнього його положення.

Цим ми хотіли дати широкому кругові нашого громадянства бодай загальний огляд, як чужинці говорять і пишуть про Україну. Сподіємось, що ШАНОВНІ ЧИТАЧІ допоможуть нам у дальшій праці своєю щирою порадою і цінними вказівками.

РЕДАКЦІЯ.

Ціна 2 — НМ.

Ч. 1

Інформативна Книгозбірня

1946

Genehmigt: UNRRA Team 108

Druck: R. Oldenbourg, München.